

העלון בחסות רשת הכוללים "תפארת יוסף ובנימין" בני-ברק, פתח-תקוה ורמת בית-שמש בראשות הרה"ג נצח מהצרי שליט"א

וכיון שנסתלקה שכינה בעת שחטא אדם הראשון שוב לא ירדה עד שהוקם המשכן. שנאמר: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ובתו"כ (פ' בחוקותי כו) איתא: על מנת כן יצאו ממצרים שיעשו משכן ותשרה שכינה ביניהם, ואם יעשו רצוני אין שכינתי זה מביניהם.

וכיון שחרב בית המקדש אמרו במס' ר"ה (לא.) עשר מסעות נסעה שכינה [ופרש"י: להסתלק מעל ישראל מעט מעט כשחטא] מכפרות לכרוב, וכו'. ומהר למדבר, וממדבר עלתה וישבה במקומה, שנאמר: "אלך ואשובה אל מקומי".

מעולם לא זזה שכינה בשבת

והנה מובא במדרש ילקוט"ש (שמות לא): "אות היא ביני ובין בני"י, כמלך ומטרוניתא שיושבים ומשיחין זה עם זה, כך השבת היא ביני ובין כנסת ישראל.

ואמרו בזוה"ק (במדבר קע"ט): "מעולם לא זזה שכינה לשרות על ישראל בשבתות וימים טובים".

ובזוה"ק: שמא קדישא עלאה נחתא ופרסא כנפיה על ישראל ומכסא להון "כאם על בנים", ויתבי ישראל תחת קודשא דמראון, עכ"ל.

תרגום: ה' הקדוש העליון יורד ופורס כנפיו על ישראל ומכסה להם כאם על בנים.

ובתיקוני זוהר (קמ"ד ע"א) נאמר: "קמתי אני לפתוח לדודי" - בליל שבת, "ודודי חמק עבר" כד נפיק שבתא (במוצאי שבת)

עם ישראל לקח את השכינה בתור משכון

איתא בזוה"ק (בחקותי קי"ד) (בשילוב פי' מתוק מדבש) "כנסת ישראל, אע"פ שבעת החורבן יצאו מהיכלו של המלך והלכו בגלות, את המשכון ההוא שהוה השכינה לא עזבו, רק לקחו אותה עמם, כלומר: שהראו אהבתם אל ה' ודבקו בשכינה ומסרו נפשם על קידוש השם.

ולפי שרצונו וחשקו של המלך עליהם להחזירם בקרוב, לכן עזב את השכינה עמם, בשעה שעולה רצונו וחשקו של המלך הקדוש להשגיח על המלכה, דהיינו בעיתות רצון בשבתות וימים טובים, שאז יש רצון עליון להתייחד עמה כמו היחוד שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים, ועולה במחשבתו צערן של ישראל שהם בגלות. להסתכל ולהביט עליהם בין סדקי קיר הברזל המפסיק בגלות בין ישראל לאביהם שבשמים, כלומר בהבטתו והשגחתו הוא משפיע להם שפע מעט.

כיון שרואה אותם ואינו יכול להשפיע להם שפע כראוי, מתחיל לבכות, כדי לעורר דין על הגויים שהחריבו את בית המקדש והגלו את ישראל, וגוזר עליהם גזרות רעות שיחולו עליהם בעת ביאת הגואל, וכן גוזר על ישראל שיגאלו בקרוב מבין הגוים ושיבנה בית המקדש במהרה.

אזכור בית הכנסת מלא מאור ניצוץ השכינה

ולזה אנו מזכירים במוספי המועדים: "ומפני חטאינו גלינו מארצנו" לדמיון בכיה זו, הדא הוא דכתיב: זהו שכתוב "דומה דודי לצבי או לעופר האילים". היינו לדלגא מכותלא לאיגרא ומאיגרא לכותלא. תרגום: לדלג מכותל לעליה ומעליה לכותל.

"הנה זה עומד אחר כתלנו" היינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כי אור השכינה הוא אזכור בית הכנסת, ואילו ניתנה רשות לעין לראות היו רואים שאזכור בית הכנסת מלא מאור ניצוץ השכינה המאיר על ראשי עם הקודש ומעטרת על ראשם להשלים עצמה בתיקוניהם, "משגיח מן החלונות, כי בית הכנסת צריך להיות לו חלונות, מציץ מן החרכים" היינו להסתכל ולהביט עליהם בעין חמלתו.

ובשביל זה צריכים ישראל "לשמוח באותו היום" שהם יודעים זה,

"ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש" (לה, ב)

איתא במס' יומא (נד.): בשעה שנכנסו נכרים לקדש הקדשים ראו כרובים מעורים זה בזה. הוציאו לשוק ואמרו: ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתם קללה, יעסקו בדברים הללו! מיד הוזילום שנאמר: "כל מכבדיה הזילה כי ראו ערוותה".

א. וכתב בחי' הריטב"א: הקשה הר"י מגאש ז"ל: דהא בב"ב (צ"ט): אמרינן, שלא היו פניהם איש אל אחיו אלא כשהיו עושין רצונו של מקום? וכאן מדובר בשעת החורבן שאז ודאי לא היו בגדר של עושין רצונו של מקום!

ב. אם נתבונן בנוסח תפילות השבת, נראה כי התוכן העיקרי הוא פסוקי מלכויות. בשחרית מתפללים אנו "ישמחו במלכותך". ובקדושה: "ותמלון עלינו כי מחכים... מתי תמלון בציון... ועינינו תראינה מלכותך" וכו'.

גם הפסוקים קודם הוצאת ס"ת מהיכל הם פסוקי מלכויות. וכן הרמ"ק שהתקין לומר פסוקי "לכו נרננה", לא מצא לנכון אלא להביא פסוקים העוסקים במלכויות גרידא. ולא נזכר שם שבת קודש כלל.

וכן בתפילת מוסף אמרינן: "כתר יתנו לך... עם עמך ישראל קבוצי מטה, יחד כולם".

וכל הדברים הללו צריכים ביאור. מה ענין מלכויות - לשבת קודש? וכי בראש השנה איירינן?

ג. רב חסדא, המובא במסכת שבת (קיט, ב), אומר: "כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו, שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם - מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו (ישעיה ו, ז): 'וסר עוונך וחסטאתך תכופר', עכ"ל.

הרי לנו, שבשבת קודש, עם אמירת 'ויכולו', זוכה האדם למחילת עוונות ולכפרת פשע, בהנחת ידיהם של מלאכי השרת על ראשו.

וכן אמרו רבותינו (שבת קיח, ב), כי כל השומר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלים לו, שנאמר (ישעיה נו, ב): "שומר שבת מחללו". אל תקרי "מחללו", אלא "מחול לו".

והשאלה היא על מה ולמה זוכים לכפרת עוונות וכי ביום כיפור איירינן?

ד. ברכת הלבנה נהגו לברך במוצ"ש משום שאז הוא עם בגדי שבת ומבוסם. וכך ראוי לקבל פני שכינה ולכאורה אם זה הטעם מדוע לא מברכים בליל שבת שאז ודאי הוא מבוסם יותר?!

ה. מדוע בברכת השכיבו שנאמר בשבת הושמט "שומר עמו ישראל לעד" וכי בשבת אנו לא זקוקים לשמירה?!

ו. "שלום עליכם מלאכי השלום..." הבית האחרון הוא "צאתכם לשלום..."

שואל הגר"ש פינקוס למה אומרים להם צאתכם לשלום וכי לא יותר טוב שישארו איתנו...?

(יש מתרצים, בדרך צחות אנו אומרים להם צאתכם לשלום משום שאנו מתביישים שיראו איך נראה שולחן שבת שלנו...).

הקב"ה מתאוה לדור עם בריותיו

איתא במדרש (במדבר י"ג-ח): מן היום הראשון שברא הקב"ה את העולם נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים. ובב"ר (ג-ה) מתחילת ברייתו של עולם שרתה השכינה בתחתונים. כמו שנאמר: (שם) "וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן".

אלוהים ביום השבת, הן קרובים אנו לבורא יתברך במידה אדירה. נתונים אנו ממש בצל כנפיו, וכשהמלך נמצא קרוב אלינו הוא משגיח ורואה מה שחסר ואין צורך לבקש...

במצב כזה, האם עלינו לבקש רפואה וישועה? הלא זכינו להתקרב אליו עד שכביכול כל מחסורינו מתמלאים מעצם קרבתנו אליו יתברך! ואם כן, מה מקום לזעקה?

תפילותינו רק על כבוד ה' "ישמחו במלכותך", "ותמלוך עלינו", וכתר יתנו לך".

"שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" אינו רק בגדר איסור, אלא יש לו גם משמעות פשוטה: אין צורך בזעקה כאשר נמצאים קרוב מאוד להקדוש ברוך הוא.

כשמתייחדים עם המלך האורחים נשארים בחוץ

לאור האמור, אומר הגר"ש פינקוס, מובן הטעם שאומרים למלאכים צאתכם לשלום והוא מקדים משל לצורך הבנת התשובה.

בשמחת חתן וכלה ישנם הרבה אורחים. חברים, ידידים, רבני הישיבה וכו'. בסיום החופה החתן והכלה נכנסים לחדר יחוד רק הם לבד! כל האורחים נשארים בחוץ!

בשבת, המלך מגיע והוא עם עם ישראל כמלך ומטרוניתא, וכשמתייחדים עם המלך האורחים נשארים בחוץ... ולכן אומרים להם "צאתכם לשלום".

לפי מהלך זה יתבאר לנו טעם נוסף לדין שאין מניחים תפילין בשבת אלא שנקדים לכך את הסיפור הבא:

יד נעלמת הוציאה את התמונה - סיפור

הקיסר האוסטרי הנודע פרנץ יוזף בא פעם לביקור בעיר קראקא ובין השאר ביקר גם בבית הכנסת הגדול שבעיר.

בפרוודור בית הכנסת היתה תלויה תמיד תמונתו של הקיסר משום של שונאי ישראל הוציאתה משם, ומיד נמצאו מי שמסרו על כך ואמרו, שהיהודים הסירו את התמונה, כדי להפגין בכך נגד הקיסר...

כשנכנס אל בית הכנסת הביט פרנץ יוזף לצדדיו ופנה אל הרב - הלא הוא הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע ושאלו, האומנם נכון הדבר, שתמיד היתה תלויה כאן תמונתו והיום לקראת בואו הסירוה?

רבי שמעון, רק באותו רגע נודע לו לתדהמתו שהתמונה נעלמה, לא איבד עשתונותו, והשיב ואמר: אמנם, כן, הוד מעלתו. נכון הוא, שהיום הסירו את התמונה. ועשינו כן מן הטעם הבא: לפי חוקי דתינו אנו מניחים בכל יום תפילין, המשמשים כ"אות ברית", כקשר סמלי עם אלוקינו. כנגד זה, בשבת הנחת תפילין אסורה. משום שעל השבת נאמר בתורה: "כי אות היא ביני וביניכם" - כמלך ומטרוניתא שיושבים ומשיחין זה עם זה ביום השבת אנו רואים את עצמנו קרובים כל כך אל הקב"ה, שאין עוד צורך ביום זה באות ובסמל.

וכך נהגנו באירוע חגיגי זה: בכל ימות השנה תלויה תמונתך כאות לקשרינו אל הוד מעלתך, אבל היום, משנאות הוד מעלתך לבוא ולבקר אצלינו, לא תהא זו אלא פחיתות כבוד אם אנו מסתכלים בתמונתך שעל הקיר, בשעה שזכינו לראותך עמנו בכבודך ובעצמך...

בשבת אין צורך באות תפילין כדי לזכור את הקב"ה. הקב"ה בכבודו ובעצמו מגיע אלינו.

כלומר: כיון שאנו יודעים שהקב"ה זוכר אותנו ואת שכירתו בשבתות וימים טובים צריכים אנו לשמוח, "ואמרי ישראל: זה היום עשה ה'", "שבת הקב"ה לראות את השכינה ובניה, אם כן הגם שהוא בוכה בשבילנו, עם כל זה "נגילה ונשמחה בו" כי זהו שמחתינו. (רמ"ק ומפרשים, הועתק מפי' מתוק מדבש).

בבית המקדש היה גילוי שכינה

והנה בזמן שביהמ"ק קיים דכתיב ביה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" היתה שכינה שרויה בישראל כל ימות השבוע.

ולא עוד אלא שהיתה נגלית, דביהמ"ק איכא גילוי שכינה (כדאיתא במס' יומא) ולא כשבת קודש דהשתא דאיכא רק השראת שכינה.

ולכן קא מצליגין בקדושת שבת: ממקומן מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון "לעולם ועד תשכון", לא רק בשבת כדהשתא.

"ועינינו תראינה מלכותך" דהתם במקדש איכא 'גילוי שכינה' ותוכלנה עינינו לראות מלכותך. לא כדהשתא דאיכא בשבת רק השראת שכינה. (ע"פ "צפונות לכה דודי")

וכיון שנתבאר בדברי הזוהר הק' שבשבת קאתיא המלך ושורה על ישראל "כאם על בנים".

לכן בשחרית אמרינן: "ישמחו במלכותך" ואומרים קדושה "כתר יתנו לך".

וכתב בספר "היכל הקודש" דמזה הטעם התקין הרמ"ק לומר פסוקים שעוסקין במלכויות.

כאשר נמצאים קרוב - אין טעם לזעוק

תלמידו של היהודי הקדוש, רבי בונים מפשיסחא, המתיק בזה בדרך משל ביאור נפלא למאמר רבותינו (שבת יב, א): "שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבוא". כלומר, אין להתפלל על חולה בשבת משום שישועתו קרובה.

משל למה הדבר דומה? לאדם עשיר ששני בניו גדלו והקימו בתים משלהם. האב הנדיב לא רצה שבניו יצטרכו לבקש בעצמם אחר מקור פרנסה, ועל כן קראם לפניו והודיעם: "כל מחסורכם עלי ועל צווארי".

אך בעוד הבן האחד התגורר בסמוך ממש לאביו, עקר הבן השני את דירתו למרחקים והתגורר מעבר לים.

עם שניהם נהג האב בשווה, ומידי שבוע סיפק את כל צרכיהם. אך הבלד אחד היה ביניהם. הבן הראשון לא היה צריך להודיע לאביו מאומה. האב, שהיה מבקר לעיתים תכופות בבית הבן היה מבחין מעצמו בצרכיו של בנו, ומידי שבוע היה מספק עבורם מענה הולם.

הבן השני לעומת זאת, נאלץ היה לשבת מידי שבוע ולנסח איגרת מפורטת, בה מנה את כל צרכיו ומחסוריו. את האיגרת היה חותם ושולח לאביו, וכעבור מספר ימים היה זוכה גם למענה.

אנו, ביאר רבי בונים, דומים לשני הבנים גם יחד. הא כיצד? בימות החול אנו דומים לבן המרוחק, וביום השבת אנו דומים לבן המקורב.

בכל ימות החול, כאשר אנו מרוחקים מן הבורא יתברך, עלינו לנסח לפנינו תפילות מפורטות: "רבונו של עולם, שלח לנו רפואה שלימה. תן לנו חכמה בינה ודעת, השיבנו לתורתך, תן פרנסה. שלח ישועה, וכן על זה הדרך, כאותו בן מרוחק אשר נאלץ לשלוח לאביו איגרת מפורטת מידי שבוע בשבוע.

את המשך המאמר והסיפורים תמצא בספר "תוכו רצוף אהבה".

מבצע!!!

בקניית הסטים "להתעדן באהבתך" ו"תוכו רצוף אהבה" הספר החדש על המועדים - מתנה!

להשיג בטלפון: 052-7179954

ניתן להשיג את הספרים בשעות הערב בב"ב בטל: 052-7179954
ב"ב, שיכון ח' • ירושלים • 052-7685864 • 02-6513701 • נתניה • 055-6683104
• רכסים • 057-3168397 • קרית ספר • 052-7162885 • גניבות • 054-8481239

להתעדן... כאן בעולם הזה... הספר שימתיק לך את שולחן השבת... להשיג בחנויות המובחרות

עלון זה יוצא להצלחת הרב הגאון נצח בן תורקיה שושנה הרטה בת פרוחה שושנה מהצרי לעילוי נשמת ר' סעדיה בן נחום תורקיה שושנה בת מהדי יסף בן ר' סעדיה שלום בן ר' סעדיה ת.ג.צ.ב.ה. ולהצלחת רבקה בת הרטה והילדים אהוד יצחק בן הרטה והילדים מרים בת הרטה והילדים משה בן הרטה חדוה בת הרטה והילדים רינה בת הרטה ברכה בת הרטה שמעון אלעזר בן הרטה שלמה דוד בן הרטה חנה מרים בת ברכה יעקב בן חנה מרים